(יד) צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַזְכִּירוֹ (מ) בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא (תשובת מהרי״ל (סי׳ ג)), מִיהוּ אִם לֹא הִזְכִּירוֹ בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא (טו) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר (בית יוסף (ד״ה כתוב)). וּשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁשָּׁכַח לְהַזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב בְּשַׁחֲרִית, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קכ״ו (ס״ג):

ד ׳בְּלֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח (ט) [ט] גּוֹמְרִין הַהַלֵּל בְּצִבּוּר בִּנְעִימָה בִּבְרָכָה תְּחִלָּה וְסוֹף, וְכֵן בְּלֵיל שֵׁנִי שֶׁל שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת. הַגָּהּ: וְכָל זֶה (טז) אֵין אָנוּ נוֹהֲגִים כֵּן, כִּי אֵין אָנוּ אוֹמְרִים בַּלַּיְלָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַהַלֵּל כְּלָל:

תפח סֵדֶר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁל פֶּסַח. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א א שַׁחֲרִית נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת (א) וְקוֹרִים (מ) הַזְּמִירוֹת שֶׁל שַׁבָּת וּמִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת שַׁחֲרִית,

(ב) בוְגוֹמְרִין הַהַלֵּל גוּמְבָרְכִין (ג) [ב] (ג) לִקְרוֹת הַהַלֵּל) *), דוְאֵין מַפְסִיקִין בּוֹ אֶלָּא (ד) כְּדֶרֶךְ שֶׁאָמְרוּ

מַהַמְפָרְשִׁים בְּפֶרֶק ב׳ דִּבְרָכוֹת, וְכֵן נָהֲגוּ הַסְּפָרַדִּים). ד צִיְּנְתִּיו לְעֵיל סִימָן תכ״ב (ס״ד).

׳ כֵּן מִנְהַג הַסְּפָרַדִּים. א לְשׁוֹן טוּר. ב מֵימְרָא עֲרֵכִין י׳ (ע״א). ג טוּר בְּשֵׁם הָרַ״מ מְרוֹטֶנְבּוּרְג (הובא במרדכי שבת פ״ב סי׳ רפו). *) (הָרַב בְּסִימָן תרמ״ד (ס״א) פָּסַק שֶׁמְּבָרְכִין לִגְמֹר וְכֵן כָּתַב הַטּוּר בְּסִימָן זֶה, וְאַף שֶׁהָרַ״מ הָיָה מְבָרֵךְ לִקְרוֹת, הָרֹא״שׁ (ברכות פ״ב סי׳ ה) דָּחָה דְּבָרָיו, וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ומש״כ ומברכין) שֶׁכֵּן נִרְאָה

בְּאֵר הֵיטֵב

וּבְפֶסַח מַעוֹלָם לֹא הָיָה מִנְהָג לְקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד). וְטַ״ז (סק״א) כָּתַב אִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן בָּעִיר לְכָל הַקָּהָל רַק לְיחִידִים יֵשׁ לְקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְהוֹצִיא מִי שֶׁאֵין לוֹ יַיִן. עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק״ו):

ג (מ) בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא. וְרֹב הָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ שֶׁאֵין לְהַזְכִּיר שַׁבָּת בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא. וְהַשֵּׁ״ז (סק״ב) פָּסַק דְּאַף עַל גַּב דִּבְבִרְכַּת הַמָּזוֹן וְכֵן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵין לְהַזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא מִכָּל מָקוֹם בִּתְפִלַּת הַחַג יֵשׁ לְהַזְכִּירוֹ, וְעַיֵּן בּוֹ שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה וְהָעֲלָה לְבַסּוֹף אֲפִלּוּ לְאוֹתָם גְּדוֹלִים שֶׁאֵין מַסְפִּיקִים לְהַזְכִּירוֹ אֵין לְמִחוֹת בְּשׁוּם אָדָם אִם מַזְכִּירוֹ דְּהָא אֵין כָּאן בְּרָכָה לְבַטָּלָה אֶלָּא הַזְכָּרָה לְחוּד וְאֵין הַכְּסַד בְּכָךְ, עַיֵּן שָׁם: **ד** (ט) גּוֹמְרִין. וְכֵן הוּא עַל פִּי קַבָּלַת הָאַרִ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (עץ חיים שער לו פ״ב):

א (מ) הַזְּמִירוֹת. וְאוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת דְּיוֹם טוֹב נְמֵי אִקְּרֵי שַׁבָּת. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א), וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ״א סְעִיף קָטָן י׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (ג) לִקְרוֹת.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [ט] גּוֹמְרִין. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם רַדְבַּ״ז (מכתי״ו חלק ח סי׳ סא) שֶׁאִם חָל בְּשַׁבָּת קוֹרִים הַלֵּל קֹדֶם וַיְכֻלּוּ, וְהָפְרִי חָדָשׁ כָּתַב שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כֵּן רַק תְּדִיר קוֹדֵם. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת בֵּית יְהוּדָה (או״ח סי׳ לה) בְּמַעֲשֶׂה שֶׁשָּׁעָה הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְהִתְחִיל בִּבְרָכַת הַלֵּל, אַיִן מַחֲזִירִין אוֹתוֹ בְּשְׁבִיל הַתְּדִיר שֶׁאֵינוֹ רַק לְמִצְוָה, גַּם כִּי אֵין בּוֹ חוֹבָה גְּמוּרָה שֶׁהָרֵי מִנְהָג אַשְׁכְּנַזִּים שֶׁלֹּא לְאָמְרוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בַּלַּיְלָה, עַיֵּן שָׁם:

א [ב] לִקְרוֹת. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אֲרִיֵה סִימָן ס״ט בְּסָפֵק אִם אָמַר הַלֵּל בְּיוֹם טוֹב אוֹ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּחַרְתָּנוּ וְתִתֶּן לָנוּ מִמֵּילָא לֹא הִזְכִּיר גַּם שֶׁל שַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁחָזַר וְהִזְכִּירוֹ בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא שֶׁאָמַר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם חַג פְּלוֹנִי הַזֶּה יָצָא, דְּהָא עַל כָּל פָּנִים הִזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת בְּתוֹךְ הַבְּרָכָה. וּמִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן זֶה דְּאִם גַּם בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא לֹא הִזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת לֹא יָצָא, וְיֵשׁ לְעַיֵּן דְּהָא מַזְכִּיר שַׁבָּת בִּוְהַשִּׁיאֵנוּ שֶׁאוֹמֵר וַהֲנְחִילָנוּ וְכוּ׳ שַׁבָּת וּמוֹעֲדֵי קָדָשֶׁךָ, וְאוּלַי מִשּׁוּם דְּהוּא מַזְכִּירוֹ רַק סָמוּךְ לְחָתְמָהּ לְבַד וַאֲנָן בָּעֵינַן שֶׁיְּהֵא פּוֹתֵחַ נַמִּי בְּשֶׁל שַׁבָּת כִּדְאִיתָא בְּגֶמָרָא (ביצה יז.), וְצָרִיךְ עִיּוּן: (יד) צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַזְכִּירוֹ. כְּמוֹ שֶׁמַּזְכִּיר שֶׁנִּיהֶם בְּאַתָּה בְחַרְתָּנוּ: (טו) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר. דְּיֵשׁ בָּזֶה פְּלוּגְתָּא דְּרַבָּנָתָא אִם צָרִיךְ לְהַזְכִּירוֹ וְלָכֵן בְּדִיעֲבַד אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר, וְגַם בְּלָאו הָכִי הֲרֵי הִזְכִּיר פַּעַם אַחַת בְּאַתָּה בְחַרְתָּנוּ וְאֵינָנוּ לְעִכּוּבָא בְּדִיעֲבַד לְכֻלֵּי עָלְמָא. א וְדַע דְּהָרַבָּה אַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ שֶׁאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה אֵין לְהַזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא, וְכֵן הַמִּנְהָג. וְעַיֵּן בַּלְּבוּשׁ שֶׁכָּתַב טַעַם נָכוֹן לָזֶה שֶׁעִקַּר יַעֲלֶה וְיָבֹא נִתְיַסֵּד עַל הַזְכָּרָה וְעַל הַפְקָדָה, וְאֵין שַׁיָּךְ זִכָּרוֹן אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ דִּכְתִיב (במדבר י׳ י׳) ׳וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וּגו׳ (וְנִזְכַּרְתֶּם) [וְלִזָּכְרוֹן]׳ וְלֹא נִזְכַּר שָׁם שַׁבָּת כְּלָל: **ד** (טז) אֵין אָנוּ נוֹהֲגִים. הַיְינוּ בְּמִדִּינוֹת אֵלּוּ, בּוּמִנְהַג סְפָרַדִּים לוֹמַר:

בֵּאוּר הַלָּכָה

שֶׁהִזְכִּיר שַׁבָּת בְּאֶמְצַע, וְהַפְרִי חָדָשׁ וְעוֹד כַּמָּה פּוֹסְקִים חוֹלְקִים עָלָיו דְּבֵין שֶׁהִזְכִּיר שַׁבָּת לְבַד אוֹ יוֹם טוֹב לְבַד לֹא יָצָא כֵּיוָן שֶׁשִּׁנָּה הַחֲתִימָה מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי הָיָה נִרְאֶה לְחַלֵּק דְּאִם דִּלֵּג שֶׁל שַׁבָּת לֹא יָצָא וְאִם דִּלֵּג שֶׁל יוֹם טוֹב יָצָא, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּאַף לְרַבִּי יְהוֹסֵיף לְחַתֵּם אַף בְּשֶׁל יוֹם טוֹב הֵיינוּ רַק לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אִם לֹא חָתַם רַק בְּשֶׁל שַׁבָּת מוֹדֶה דְּיָצָא, דִּבְוַדַּאי לֹא פָּלִיג עַל בֵּית הִלֵּל דְּעִקַּר נֻסַּח הַבְּרָכָה הִיא רַק לְחַתֵּם בְּשֶׁל שַׁבָּת אֶלָּא דִּלְכַתְּחִלָּה הוֹסִיף אַף בְּשֶׁל יוֹם טוֹב. וְיֵשׁ הוֹכָחָה לָזֶה מֵהֲיְרוּשַׁלְמִי (ר״ה פ״ד ה״ח) דְּשָׁם אִתְּמַר בְּשֵׁם רַבִּי גּוּפָא כְּבֵית הִלֵּל דְּהָכָא, וְהָכִי אִיתָא שָׁם אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי פּוֹתֵחַ בְּשֶׁל שַׁבָּת וְחוֹתֵם בְּשֶׁל יוֹם טוֹב וְאִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי פּוֹתֵחַ בְּשֶׁל יוֹם טוֹב וְחוֹתֵם בְּשֶׁל שַׁבָּת, רַבִּי אוֹמֵר פּוֹתֵחַ בְּשֶׁל שַׁבָּת וְחוֹתֵם בְּשֶׁל שַׁבָּת וּמַזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב בֵּינְתַיִם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פָּזִי מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הֲלָכָה כְּרַבִּי עַד כָּאן לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי, הֲרֵי דְּרַבִּי נָקֵט שָׁם מַפְשׁ בְּבֵית הִלֵּל דְּהָכָא וּפְסָקִינַן גַּם שָׁם דַּהֲלָכָה כְּרַבִּי, וְשֶׁלֹּא יִסְתֹּר דִּבְרֵי רַבִּי אַהֲדָדֵי וְגַם הַפֶּסֶק הֲלָכָה אַהֲדָדֵי צָרִיךְ לוֹמַר דְּשָׁם קַאֵי עַל עִקַּר נֻסַּח הַבְּרָכָה וְאִלֵּיבָּא דְּבֵית הִלֵּל דְּמוֹדֵי רַבִּי דְּעִקַּר נֻסַּח הַבְּרָכָה [אַף לְעִנְיַן דִּיעֲבַד שֶׁלֹּא יָצָא אִם שִׁנָּה] הוּא לְסַיֵּם בְּשֶׁל שַׁבָּת דִּלֹּא פָּלִיג בָּזֶה עַל בֵּית הִלֵּל, וְעַל זֶה אִתְּמַר שָׁם

בֵּאוּר הַלָּכָה

א (מ) מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּכְנִיסַת יוֹם טוֹב, אֵין אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם טוֹב רַק בְּשֶׁחָל יוֹם טוֹב בְּשַׁבָּת. וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין אוֹמְרִים לְכָה דּוֹדִי בְּשֶׁחָל יוֹם טוֹב בְּשַׁבָּת אוֹ בְּחֹל הַמּוֹעֵד בְּשֶׁחָל בְּשַׁבָּת, רַק מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת אוֹמְרִים [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ריש הסימן)]: (ג) לֹא הֶעְתַּקְתִּי פֹּרֶט זֶה לְעֵיל בְּסִימָן תכ״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סְעִיף קָטָן כ״ז, דְּשָׁם עַצֶם הַדִּין שֶׁל פְּסוּק אֶחָד גַּם כֵּן לֹא בְּרִירָא כְּמוֹ שְׁכָּתַבְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל לְמַפְרֵעַ עַיֵּן שָׁם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּמֵירֵי בְּיוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח בִּשְׁנֵי יָמִים הָראשׁוֹנִים שֶׁגּוֹמְרִין בָּהֶם הַהַלֵּל דְּמוּכָח בְּמִגְלָה דַּף י״ז (ע״א) דְּהַהַלֵּל וּמְגִלָּה שְׁוִין, וּלְעִנְיַן מְגִלָּה כָּתַב הָרַ״ן (מגילה ד: ד״ה גמרא) בְּהָדְיָא דְּבֵין הִשְׁמִיט פְּסוּק אוֹ תֵּבָה אַחַת דִּינָן שָׁוֶה וּמִמֵּילָא פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן הַלֵּל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד בִּימִים שֶׁגּוֹמְרִין הַהַלֵּל שֶׁלֹּא יִקְרָא הַתֵּבוֹת בְּטָעוּת שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה הָעִנְיָן עַל יְדֵי זֶה, דִּלְעִנְיַן מְגִלָּה מִחְמִרִינַן בָּזֶה כִּדְאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

תר״צ סְעִיף י״ד עַיֵּן שָׁם בַּמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק ט״ז), וְהוּא הַדִּין הָכָא: (ג) לְשׁוֹן הַטּוּר בְּשֵׁם הָרַ״מ (הובא במרדכי שבת פ״ב סי׳ רפו). וְלִכְאוֹרָה אַף אִם יָכְרַךְ לִקְרוֹת אִם יְדַלֵּג מֵהַהַלֵּל גַּם כֵּן לֹא יָצָא כְּמוֹ בְּמִגְלָה, וְכַדְּפָסְקִינַן לְעֵיל בְּסִימָן תכ״ב בְּסוֹפוֹ (ס״ז) דְּאִם קָרָא וְטָעָה יַחְזֹר לַמָּקוֹם שֶׁטָּעָה, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּסָבַר ר״מ כְּדַעַת רַאשׁוֹנָה שְׁבְּסִימָן תר״צ לְעִנְיַן מְגִלָּה סְעִיף י״ד דְּאֵין מַדְקְדְּקִין בְּטָעִיּוֹתֶיהָ דְּהֵינוּ אַף אִם לֹא קָרָא הַתֵּבָה כְּתִקּוּנָהּ גַּם כֵּן יָצָא וּמִסְתַּבְּרָא דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן הַלֵּל, וְלָזֶה אָמַר אִם יֹאמַר לִקְרוֹת לֹא יִהְיֶה חֵשֶׁק בְּרָכָה לְבַטָּלָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם יֹאמַר לִגְמֹר אַף אִם יְדַלֵּג אוֹת אַחַת הֲרֵי לֹא גָּמַר וְיֵשׁ כָּאן חֵשֶׁק בְּרָכָה לְבַטָּלָה: (ד) לְעִנְיַן אִם הוּא עוֹמֵד בְּאֶמְצַע פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁלֹּא יִפְסִיק. אֲכָל אִם הוּא עוֹמֵד בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר יַפְסִיק כְּדֵי שֶׁיֹּאמַר הַלֵּל בְּצִבּוּר [דֶּרֶךְ הַחַיִּים (סדר התפילה וקריאת ההלל בר״ח ס״ב)], וְהֵינוּ אִם הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאַחַר כָּךְ לֹא יִזְדַּמֵּן לוֹ צִבּוּר שֶׁיֹּאמְרוּ הַלֵּל:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) בשו״ע הרב (ס״ה) הביא שיש אומרים שצריך להזכיר שבת ביעלה ויבוא, וסיים 'וכסברא זו יש לנהוג לכתחילה'. **ב)** וכן הרב בסידורו (סדר הלל) כתב לומר הלל בב' לילות ראשונות של פסח.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּקִרְיַאת שְׁמַע, (ה) בְּאֶמְצַע הַפָּרָק שׁוֹאֵל בְּשָׁלוֹם אָבִיו אוֹ רַבּוֹ וּמֵשִׁיב שָׁלוֹם לְאָדָם נִכְבָּד שֶׁנָּתַן לוֹ שָׁלוֹם, וּבֵין הַפְּרָקִים שׁוֹאֵל בְּשָׁלוֹם אָדָם נִכְבָּד וּמֵשִׁיב שָׁלוֹם לְכָל אָדָם. הַגָּהּ: (וְדַוְקָא בְּשֶׁנֵּי יָמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁגּוֹמְרִים בָּהֶם הַהַלֵּל דִּינָא הָכִי לְעִנְיַן הַפְסָקָה, אֲבָל בְּיָמִים שֶׁאֵין גּוֹמְרִין עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תכ״ב סָעִיף ד׳). [ה]וְאִם פָּסַק (ו) בְּאֶמְצַע (ז) וְשָׁהָה אֲפִלּוּ כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלּוֹ, אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר אֶלָּא לַמָּקוֹם שֶׁפָּסָק: ב [ו]בְּהַלֵּל, (ח) אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה (ג) קוֹרִין כְּאֶחָד: ג [*] [ז]מוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים וְקוֹרִין בָּרִאשׁוֹן חֲמִשָּׁה גְּבָרִי (וְאִם מוֹסִיפִין בְּיוֹם טוֹב עַיֵּן לְעֵיל רֵישׁ סִימָן רפ״ב ס״ג) בָּפָרָשַׁת בֹּא [ח]מִן ׳מִשְׁכוּ׳ (סמוק יג כג) עַד ׳מֵאָרֶץ מִצְרַיִם עַל צִבְאֹתָם׳ (שם יג) (ט) וּמַפְטִיר קוֹרֵא בַּשֵּׁנִי בְּפָרָשַׁת פִּינְחָס ׳וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׳ (במדבר כח טז-כה) וּמַפְטִיר בְּיהוֹשֻׁעַ (י) ׳בְּעֶצֶת הַהֵיאִ׳ (יהושע ח ג). וּמִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת מוּסָף, (יא) [ט]וְאֵין מַזְכִּירִין גֶּשֶׁם מִכָּאן וְאֵילָךְ (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן (ז) קי״ד (ס״ג)), וְכֵן פּוֹסְקִים (יב) מֹשֶׁם וְאֵילָךְ

ה גַּם זֶה צִיְּתָנִי שָׁם (ס״ה). ו קְרִיאָה מְגִלָּה כ״א (ע״ב). ז הָרֹא״שׁ (מגילה פ״ד סי׳ י׳) וְשִׁאֵר פּוֹסְקִים בֻּשָּׁם רַב עַמְרָם, וְכָתְבוּ וְאוּלַי רַבֵּנוּ סְבוּרַאי הִנְהִיגוּ כֵּן וְהַגְּאוֹנִים אַחֲרֵיהֶם שִׁיּוֹצִיאוּ שְׁנֵי סִפְרֵי תּוֹרָה וְטָכוּ אָהָא דְּאָמְרוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם וְכוּ׳. מְגִלָּה ל״א ח בְּרַיְיתָא מְגִלָּה שָׁם (לא.). ט צִיְּתָנִי לְעֵיל בְּסִימָן קי״ד (אות א).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לֹא, אֵינוֹ חוֹזֵר וְאוֹמֵר מִפְּפֵק דְּהַלֵּל דְּיוֹם טוֹב דִּרְבָנָן עֵיַן שָׁם: ג [בשו״ע] מוֹצִיאִין שְׁנֵי סִפְרֵי כו׳. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר ח׳ (ס״ט) בְּאֹם טָעָה וְקָרָא בְּפָרָשַׁת ׳שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב׳, וּשְׁאָר דִּינִים בְּטָעוּת הַקּוֹרֵא מְשָׁם תְּרוּמַת שְׁדֶה (סעיפים ה״יד). וְכָתַב בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ג) כָּאן סִיַּם בְּפָסוּק ׳לֵיל שִׁמֻּרִים׳ (שמות יב מב) וּכְבָר אָמַר הָעוֹלָה הַחֲמִישִׁי הַבְּרָכָה, אֵינוֹ צָרִיךְ לִקְרוֹת עוֹד, כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר בֵּית דָּוִד (סי׳ ס) עַיֵּן שָׁם. וּבְעֶצְיוֹן אֲמִירַת הַשֵּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת בְּהַרְבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּשָׁעַת הוֹצָאַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה כָּתַב בִּקְרִי עֵץ חַיִּים (שער חג השבועות פ״א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מָצָאתִי בְּמַחֲזוֹר שֶׁל מוֹרִי זַ״ל כְּתוּב מִבַּחוּץ מִכְתָּב יַד מוֹרִי זַ״ל בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּשָׁבוּעוֹת יִקְרָא שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֵׁשׁ פְּעָמִים וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מָלֵא כָּל מִשְׁאֲלוֹת כו׳ וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְיַחֵד הַתְּפִלָּה שֵׁשׁ פְּעָמִים וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מָלֵא כָּל תְּפִלָּתִי, וְכֵן יַעֲשֶׂה בְּמוּסָף וּבְיוֹם שֵׁנִי בְּיוֹצֵר, וְכֵן בְּחֹסֶפ וְכֵן בְּסֻכּוֹת כו׳ עַיֵּן שָׁם, וְלֹא רָאִיתִי נוֹהֲגִין לוֹמַר הַתְּפִלָּה שֵׁשׁ פְּעָמִים רַק פַּעַם אַחַת לְבַד. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְכֵן יַעֲשֶׂה בְּמוּסָף כו׳ פֵּרֵשׁ הָרַמ״ז בְּאִגְּרוֹתָיו סִימָן י״ד דְּהֵינוּ כְּשֶׁאוֹמֵר הַחַזָּן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם, וּבְיוֹם שֵׁנִי בְּיוֹצֵר בְּהוֹצָאַת סֵפֶר תּוֹרָה, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּמִנְחָה גַּם הוּא בְּשָׁעַת הוֹצָאַת סֵפֶר תּוֹרָה, וּמִזֶּה יָבִין שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין מִשְׁלִישִׁים מִשּׁוּם כִּי אֵין לָהֶם אֶלָּא יוֹם טוֹב אֶחָד וּבְמִנְחָה אֵין

בֵּאוּר הַגְּרָ״א

וְלֹא לִגְמֹר, דְּשָׁמְּא יְדַלֵּג תֵּבָה אוֹ אוֹת וְהָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה. אַחֲרוֹנִים: ב (ג) קוֹרִין. אֵיידֵי דַּחֲבֵירְכָא לְהוּ יָהֲבִי דַּעְתַּיְיהוּ וְשָׁמְעִי אַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא אָמְרִינַן תְּרֵי קָלָא לֹא מְשַׁתְּמְעִי, וּמוֹצִיאִין רַבִּים יְדֵי חוֹבָתָם. שֵׁ״ס (מגילה כא:). וְנִרְאֶה לִי דְּמֵהָאי טַעֲמָא הַמִּנְהָג שֶׁמְּקַדְּשִׁין שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה אוֹ יוֹתֵר יַחַד בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב דָּגִם כֵּן חֲבִיב עָלַיְיהוּ. חק יַעֲקֹב (סק״ד): ג (ד) קי״ד. דְּשָׁם פָּסַק רַמ״א דְּהַצִּבּוּר מַזְכִּירִין בְּמוּסָף, עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ שֶׁהִשְׁלִיחַ צִבּוּר אֵינוֹ מַזְכִּיר בְּמוּסָף וְכָתַב לְבוּשׁ (שם ס״ג) וְאִם תֹּאמַר יַכְרִיזוּ קֹדֶם מוּסָף שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַשִּׁיב הָרוּחַ, וְיֵשׁ לוֹמַר דָּזֶה כְּאִלּוּ מְמָאֲנִים בִּגְשָׁמִים, עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ אֵין מִתְפַּלְּלִין עַל רֹב גְּשָׁמִים. עַד כָּאן

בֵּאוּר הַלָּכָה

הֲלָכָה כְּרַבִּי, וְהָכָא בִּגְמָרָא דִּילָן אִמְרִינַן מִשְׁמֵיהּ דְּהוֹסִיף מִדִּילֵיהּ לְסַיֵּם אַף בְּשֶׁל יוֹם טוֹב נָמֵי, אֲבָל הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה דְּאִין זֶה מַעֲקַר נֵס פֶּסַח הַבְּרָכָה, וּפְסַק הַשֵּׁ״ס גַּם בָּזֶה הֲלָכָה כְּרַבִּי, וְהֵיינוּ דְּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְסַיֵּם בְּשֶׁל שְׁנֵיהֶם אֲבָל בְּדִיעֲבַד בְּשֶׁל לְחוּד סַגִּי וּכְהֵיא דִּירוּשַׁלְמִי, וְכֵן רְאִיתִי בִּנְשְׁמַת אָדָם (ח״א כלל כח סק״ב) שְׁצִדֵּד גַּם כֵּן דְּרַבִּי קַאֵי רַק אִלְכַתְּחִלָּה, וְלִפְלִי זֶה יֵשׁ חִלּוּק בֵּין שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב דְּאִם בְּשֶׁל יוֹם טוֹב יָצָא אֲבָל הַלֵּל שֶׁל שַׁבָּת לֹא יָצָא, דְּעִקַּר נֵסָּה הַבְּרָכָה הוּא שֶׁל שַׁבָּת וּמַה שְּׁפִיַּם בְּשֶׁל יוֹם טוֹב לֹא הוֹעִיל כְּלוּם וּכְאִלּוּ לֹא חִסַּם כְּלָל דִּבְנַדְאִי לֹא יָצָא. אָכֵן חַיֵּי אָדָם (שם ס״ו) כָּתַב דִּבְכָל אֹפֶן יָצָא, וְאִסְתַּיֵּיע זֶה מִן הַיְרוּשַׁלְמִי (שם) דְּהֵיכִי דְּהַבְּרָכָה כּוֹלֵל שְׁנֵי דְּבָרִים וְסַיֵּם בְּשֶׁל אַחַת יָצָא, דְּהֵיכִי אִיתָא הָתָם ר׳ אַבָּהוּ בְּשֵׁם ר׳ אֶלְעָזָר בְּכָל מָקוֹם עֲבַר וְהִזְכִּיר אַדִּיר הַמְּלוּכָה לֹא יָצָא חוּץ מִן הָאַל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבִלְבַד בְּמוּסָף, וְאָתְיָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וּפֵרַשׁ מִשּׁוּם דִּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי צָרִיךְ לִכְלֹל מִלְּבַיִּית בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וְלָכֵן אַף אִם חָתַם בְּסוֹף רַק בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אַדִּיר הַמְּלוּכָה יָצָא אַף שֶׁלֹּא הִזְכִּיר קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם בְּחָתִימָה, הֲרֵי דִּבְרָכָה שְׁכּוֹלֶלֶת שְׁנֵי דְּבָרִים וְחָתַם בְּאַחַת וַאֲפִלּוּ בְּמָה שֶׁאֵינוֹ מֵעַקַּר הַבְּרָכָה [כְּגוֹן הָכָא שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה הוּא קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וּמַלְכִיּוֹת נִכְלָל בְּהּ] יָצָא דְּדִרְעָבַד. אִמְנָם לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי קָשֶׁה לִי טוּבָא לְפָרוּשׁ זֶה דְּאִם כֵּן מַאי קָא מַשְׁמַע לָן דִּבְכָל מָקוֹם אִם עָבַר וְהִזְכִּיר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אַדִּיר הַמְּלוּכָה לֹא יָצָא, פְּשִׁיטָא דְּהָא לֹא חָתַם בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם כְּלָל, וְעַל כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּמֵיירֵי דְּחָתַם בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם רַק שֶׁהִזְכִּיר גַּם אַדִּיר הַמְּלוּכָה, וְהֵכִי פֵּרוּשׁוֹ דִּבְכָל הַשָּׁנָה אִם הִזְכִּיר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אַדִּיר הַמְּלוּכָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ לֹא יָצָא שֶׁשִּׁנָּה מִמַּטְבֵּעַ, לְבַד בְּמוּסָף שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי דְּאַף דְּלִכְתְּחִלָּה צָרִיךְ לְסַיֵּם בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם לְבַד [עַיֵּן שָׁם בְּאֵלֶפֶס בְּשִׁיטַת רי״ב (ר״ה ח: ד״ה וכמדינה) מַה שֶּׁכָּתַב בְּדַעַת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי], מִכָּל מָקוֹם אִם עָבַר וְאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אַדִּיר הַמְּלוּכָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ יָצָא, שֶׁגַּם זֶה הוּא מַעֲנִין הַבְּרָכָה לְדִידֵיהּ. וְאַף שֶׁמָּצָאתִי אַחַר כָּךְ בְּפִלְחֲמוֹת פֶּרֶק ד׳ דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (יב.) דְּמִשְׁמַע שָׁם מֵרֵיהֲטֵיהּ דִּלְשָׁנֵינוּ שֶׁמְּפָרֵשׁ גַּם כֵּן הַיְרוּשַׁלְמִי כְּהַנִּשְׁמַת אָדָם, מִכָּל מָקוֹם לְדִינָא אַף לְפִי פֵּרוּשָׁם אֵינוֹ מַכְרַח, דְּקָיְמָא לָן לְדִינָא כְּר׳ אֶלְעָזָר דְּהָתָם דְּאִם שִׁנָּה עִקַּר הַנֻּסְחָא וְסַיֵּם בְּאַחֶרֶת שֶׁנִּכְלַל בָּהּ יָצָא, וּכְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שֶׁאַחַר תְּפִלָּתוֹ בְּמוּסָף עַד אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל הַשְׁלִיחַ צִבּוּר וּפָסַק לוֹמַר מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם, גַּם כֵּן שׁוּב לֹא יַזְכִּיר גָּשֶׁם, וְעַיֵּן שָׁם בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק טז) וּבְאוּר הֲלָכָה (ד״ה לא יקדים) כַּמָּה פְּרָטִים בְּדִין זֶה: (יב) מֹשֶׁם וְאֵילָךְ מְשָׁאַל וכו׳. הֵיינוּ בְּחֹל הַמּוֹעֵד שׁוּב לֹא יְבַקֵּשׁ עַל מָטָר, וּבְדִיעֲבַד אִם שָׁכַח וְעָבַר עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן קי״ד סָעִיף ג׳, וּבְבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה אם שאל). וְהִנֵּה אַף שֶׁהִסְכִּימוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁאֵין נָכוֹן שֶׁיַּכְרִיז הַשַּׁמָּשׁ דָּבָר זֶה בְּצִבּוּר שֶׁשּׁוּב לֹא יַזְכִּירוּ גֶּשֶׁם וּמָטָר שֶׁנִּרְאֶה כְּאִלּוּ מְמָאֲנִים עַל הַגְּשָׁמִים, וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ אֵין מִתְפַּלְּלִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א): ב (ו) וְאִימְתַי יְכוֹלִין לְהוֹצִיאָן עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תכ״ב בְּבָאוּר הֲלָכָה: (ז) חק יַעֲקֹב (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ח) הַגְּרַ״ז (ס״ד) בְּשֶׁם מִלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סי׳ תרמג). וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב) כָּתַב דְּבִשְׁאָר דְּבָרִים חוּץ מִמַּה שֶׁהַזָּכוּר כָּאן אֵין כְּדַאי אַף בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מוֹצִיאִין אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ דְּמִכְּלָל לְפִלְפֵּלִין

ג זָה אֶת זֶה, חוּץ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֶחָד סִדּוּרוֹ בְּיָדוֹ עַיֵּן שָׁם. וְלֹא יָדַעְתִּי הֵלֹא בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן מִן נוֹדֶה לְךָ וְהָלְאָה הַמִּנְהָג שֶׁמְּבָרְכִין בְּיַחַד בְּכָל מָקוֹם: ג (ט) חק יַעֲקֹב (סק״ו): (י) דִּבְלֹחַשׁ גַּם הוּא צָרִיךְ לְהַזְכִּיר כְּמוֹ שְׁאָר הָעָם: (יא) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי׳ קיד ס״ב) חילק שבמקומות שנוהגים לומר בימות החמה מוריד הטל במקום מוריד הגשם שהכרזת מוריד הטל הוא סימן להם להפסקת הזכרת הגשם, נוהגים להכריז קודם מוסף מוריד הטל ופוסקים מלהזכיר גשמים במוסף, ובמקומות שאין נוהגים להזכיר מוריד הטל בימות החמה ואין הכרזת הטל סימן להפסקת הזכרת הגשם נוהגין שלא להפסיק מלהזכיר גשם עד תפלת המנחה מפני שאי אפשר להכריז קודם מוסף שיפסיקו מלהזכיר הגשם מפני שנראה כממאנים בגשמים על דרך שאמרו אין מתפללין על רוב טובה [ובסידורו כתב לומר בקיץ מוריד הטל, ולפי״ז מפסיקים מלהזכיר גשם במוסף].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah